

WWW.ACTIEPROGRAMMA.NL

ACTIE PROGRAMMA

LOKAAL BESTUUR

16 / juni 2011

Lokaal bestuur: slim verbinden

REDACTIONEEL 02 / RAADSLEDENPROGRAMMA TIJDENS VNG-JAARCONGRES 03 / DE BURGER EN DE GEMEENTE: ONMISBARE PARTNERS IN VEILIGHEID 04 / ACTIEPROGRAMMA BES 06 / KORTE BERICHTEN & AGENDA 08 /

Redactioneel

Lokaal bestuur: slim verbinden

In deze nieuwsbrief is veel aandacht voor de activiteiten die het Actieprogramma Lokaal Bestuur samen met de VNG organiseert tijdens het VNG-Jaarcongres. Zo is er het speciale raadsledenprogramma 'Slim verbinden: fysiek, politiek en digitaal' in de DRU Cultuurfabriek. Meer over dit deelcongres leest u hiernaast en op pagina 3. Een tweede deelcongres verbindt burgerparticipatie met het thema veiligheid. Aan de hand van burgerschapsstijlen krijgen de deelnemers inzicht in wat burgers drijft in hun relatie tot de samenleving, de overheid en de politiek. Een voorproefje vindt u op pagina 4 en 5. In het artikel over het Actieprogramma Bonaire, St. Eustatius en Saba leest u hoe er ook verbinding wordt gelegd met de eilanden 'overzee'. "Uitwisseling van ervaringen met gemeenten die al veel langer met dualisme bezig zijn, blijkt heel nuttig", aldus trainer en oud-burgemeester Nico Schoof.

Op de achterkant van deze nieuwsbrief en de website van het Actieprogramma vindt u de uitgebreide activiteitenagenda. Er is veel aandacht voor de rol van sociale media, die een steeds belangrijkere rol spelen in de verbinding tussen lokale overheid en samenleving. Ook worden er diverse bijeenkomsten georganiseerd om raadsleden en wethouders te ondersteunen en te inspireren in hun werk.

Gemeenten staan voor de dubbele uitdaging om enerzijds meer taken slagvaardig en efficiënt uit te voeren en anderzijds hun relatie met burgers een nieuwe invulling te geven. Nieuwe ontwikkelingen stellen nieuwe eisen aan lokale bestuurders en volksvertegenwoordigers en aan het samenspel in het lokaal bestuur. De bereidheid van mensen om deze taak op zich te nemen neemt af. Waardering voor het vak is daarom belangrijk. Een aandachtspunt blijft de begeleiding aan raden en raadsleden om op een adequate manier invulling te geven aan hun rollen en taken. Dat doet het Actieprogramma onder meer via het workshopprogramma voor gemeenteraden: 'Kennis en Kunde'. En op zaterdag 8 oktober vindt de derde editie van 'Raad op Zaterdag' plaats in Arnhem.

Wij ontmoeten u graag bij één van onze bijeenkomsten en op het VNG-Jaarcongres!

Namens het projectteam
Actieprogramma Lokaal Bestuur,
Roelie Lenten

Workshops tijdens het raadsledenprogramma:

Debat & Dialoog (gemeente Oude IJsselstreek i.s.m. Debat.nl)

De gemeente Oude IJsselstreek werkt aan de verbetering van de samenspraak met burgers en aan de scherpte van het politieke debat. De open dialoog met burgers krijgt gestalte op een raadsrotonde. Hoe kun je een scherp politiek debat organiseren, met als doel dat de raad meer (h)erkend wordt door de bevolking? De deelnemers gaan aan de slag met een concrete casus.

Sociale media (Politiek Online)

Wel of niet twitteren of bloggen? Hoe kunnen raadsleden sociale media benutten bij de standpuntbepaling van hun fractie? Deze workshop gaat over hoe raadsleden online politiek kunnen bedrijven met sociale media en hoe zij hiervan ook strategisch gebruik kunnen maken als middel om informatie te vergaren uit de samenleving.

Vragenvuur (Salto TV)

Vragenvuur is een tv-programma van de lokale omroep Salto (Amsterdam). Raadsleden beantwoorden in dit programma live voor een tv-camera vragen van burgers. Tijdens deze sessie maken de deelnemers kennis met dit interessante burgerinitiatief en kunnen zij zelf met de tv-makers oefenen voor de camera.

Slim verbinden: fysiek, politiek en digitaal

Raadsledenprogramma tijdens VNG-Jaarcongres

Tijdens het VNG-Jaarcongres organiseert het Actieprogramma Lokaal Bestuur samen met de VNG het raadsledenprogramma 'Slim verbinden: fysiek, politiek en digitaal'. Dit deelcongres vindt op dinsdag 7 juni aanstaande plaats in de monumentale DRU Cultuurfabriek, hét ankerpunt voor verandering in het werk van de gemeenteraad van Oude IJsselstreek. Deze ontmoetingsplaats voor culturele en creatieve activiteiten is de uitgelezen plek om een speciaal raadsledenprogramma aan te bieden!

Met dit deelcongres geven de VNG en het Actieprogramma raadsleden de kans om kennis en informatie over actuele thema's te vergaren, praktijkervaringen uit te wisselen, hun vaardigheden te trainen en te netwerken met raadsleden vanuit het hele land. Tijdens het plenaire programma maken de deelnemers kennis met de innovatieve vergaderwijze van de gemeenteraad van Oude IJsselstreek.

Verder is er uitgebreid aandacht voor de burgerjury en het burgerbegrotingsforum die onlangs in deze gemeente plaatsvonden, experimenten ondersteund door *In actie met burgers!*. Aansluitend zijn er drie workshops. Er is een informatiemarkt waar u zich onder meer kunt laten adviseren over sociale media. En *last but not least*: u bent erbij wanneer het VNG-raadsledennetwerk gelanceerd wordt!

Sprekers tijdens het raadsledenprogramma

Hans Alberse, burgemeester
Oude IJsselstreek

Jeroen van Urk, griffier
Oude IJsselstreek

Jan Finkenflügel, fractie-
voorzitter Oude IJsselstreek,
bestuurslid VNG

Peter van der Geer, Debat.nl
(gespreksleider en workshop
Debat & Dialogo)

Jonneke Stans, Politiek
Online (workshop Sociale
media)

Anne Graumans, Salto TV;
Guus Staats, Bureau Politiek
(workshop Vragenvuur)

Voor meer informatie en aanmelden:
Vngjaarcongres.nl (deelcongres 5). En neem ook een
kijkje in onze keuken tijdens het VNG-jaarcongres
(stand 124 e.v.)!

Foto: Geertrude Haasnoot

De burger en de gemeente: onmisbare partners in veiligheid

Bezoekers van het deelcongres ‘De burger en de gemeente: onmisbare partners in veiligheid’ tijdens het VNG-Jaarcongres worden onder meer meegenomen naar de wijk De IJkenberg in Doetinchem om te zien wat de kansen zijn om veilige en leefbare buurten te krijgen en te behouden. Aan de hand van burgerschapsstijlen krijgen deelnemers inzicht in de drijfveren van burgers en hun relatie tot de samenleving, de overheid en de politiek. Het deelcongres wordt georganiseerd door *In actie met burgers!* en de afdeling Bestuur, Veiligheid en Informatiebeleid van de VNG.

In samenwerking met de Commissie Toekomst Overheidscommunicatie en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) ontwikkelde Motivaction een onderzoeksmodel waarmee burgerschapsstijlen in kaart gebracht kunnen worden. “Dit is ontstaan naar aanleiding van de Commissie-Wallage die vond dat de overheid alleen maar aan het zenden was naar de burgers”, vertelt Roel Schoemaker, onderzoeker bij Motivaction. “De burgerschapsstijlen zijn gebaseerd op het Mentality-onderzoeksmodel. Wanneer de overheid met burgers in dialoog wil gaan,

is het belangrijk om goed inzicht te hebben in wat burgers bezighoudt, welke behoefte zij hebben en hoe zij het meest effectief kunnen worden aangesproken.”

Burgerschapsstijlen

Er zijn vier burgerschapsstijlen: ‘verantwoordelijken’, ‘plichtsgetrouwen’, ‘pragmatici’ en ‘buitenstaanders’. De burgerschapsstijlen geven niet alleen inzicht in de opinies die burgers hebben en de activiteiten die zij ontplooiën, maar vooral in wat daarachter zit. Schoemaker: “Door hier in beleids-

“Het is niet mogelijk om één standaard methodiek te gebruiken op het gebied van burgerparticipatie en leefbaarheid. De wijken die onderzocht zijn met de quick scan hebben ieder een geheel eigen karakter. Eén van de onderzochte wijken scoorde lange tijd hoog op de leefbaarheidmonitor. Door nieuwe bewoners en een zedenincident sloeg de emotie om. Tegelijkertijd was dit vlammetje ook nodig om mensen in beweging te krijgen. Er vonden gedwongen verhuizingen plaats, er is een spreekuur met het wijkteam ingesteld en er zijn wijkagenten ingezet. Vanaf het begin heeft de gemeente gezegd: we willen ook een bijdrage van úw kant. De inwoners organiseren tegenwoordig activiteiten en spreken elkaar aan.

De tweede wijk vraagt om een andere aanpak. De afgelopen maanden is het wijkteam langs 40 van de 80 adressen gegaan voor een persoonlijk gesprek en vlak voor het VNG-Jaarcongres hebben we een bijeenkomst met de bewoners. Centraal in de gesprekken staat wat we van elkaar verwachten. De les van beide wijken is voor ons: ‘Ken je wijk!’. Zorg dat je er aanwezig bent, accepteer niet alles en spreek de mensen aan. Leefbaarheid is mede de verantwoordelijkheid van de gemeente. Grijp in wanneer zaken mis dreigen te gaan. Er moet een vorm van basispreventie zijn.”

Otwin van Dijk, wethouder van de gemeente Doetinchem

Deelcongres 24: ‘De burger en de gemeente: onmisbare partners in veiligheid’

Politie, gemeentelijke toezichthouders en handhavers, maatschappelijke organisaties, scholen, het bedrijfsleven, maar ook burgers werken steeds meer samen aan een veilige en leefbare buurt. Lukt het bestuurders de logica en beleving van de inwoners als vertrekpunt te nemen? In dit deelcongres staat Pieter Tops (Politieacademie / Universiteit van Tilburg) stil bij de aanbevelingen uit het rapport ‘Sleuren of sturen’. Vervolgens volgt de presentatie van Roel Schoemaker (Motivaction) en een bezoek aan de wijk De IJkenberg. Meer informatie en aanmelden: Vngjaarcongres.nl (deelcongres 24).

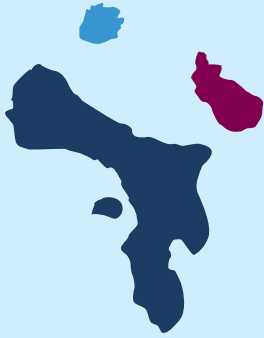
vorming en communicatie rekening mee te houden, kunnen gemeenten burgers beter informeren en kan het draagvlak voor beleid en het vertrouwen in de overheid worden versterkt.” De samenstelling van burgerschapsstijlen in een wijk kan van invloed zijn op de sfeer van die wijk volgens Schoemaker. “Neem bijvoorbeeld een wijk waarin de plichtsgetrouwen bovengemiddeld aanwezig zijn. Plichtsgetrouwen vinden het welzijn in de wijk belangrijk, ze hechten waarde aan de buurt. Dit is van invloed op de beleving van de wijk. We zien dat in de buurten waar de

sociale cohesie afneemt, veelal het aantal plichtsgetrouwen afneemt. Bovendien hebben gemeenten vaak contact met de plichtsgetrouwen. Maar als gemeente krijg je dan wel een eenzijdig beeld van een gemeenschap. Met de pragmatici en buitenstaanders komen gemeenten over het algemeen minder in aanraking. Ze zullen zich moeten afvragen hoe ze deze groepen wel kunnen bereiken. Uit onderzoek is gebleken dat tachtig procent van de beleidsmakers bestaat uit verantwoordelijken en nauwelijks uit buitenstaanders of plichtsgetrouwen. Dus de kans is groot dat die tachtig procent dingen verzint voor mensen die mijlenver van hen afstaan. Daarom is het belangrijk om erachter te komen hoe de inwoners van een wijk in elkaar zitten en het aanbod vervolgens effectiever hier op af te stemmen.”

Theorie en werkelijkheid

“We kunnen door middel van een test vaststellen tot welke burgerschapsstijl iemand behoort. Maar voor onderzoeksresultaten op het gebied van burgerparticipatie wil je het liefst overzicht hebben van de samenstelling in een hele wijk”, aldus de onderzoeker. “Door middel van een quick scan hebben we in twee Doetinchemse wijken gekeken naar wat de verdeling van de burgerschapsstijlen in deze wijken zegt over de veiligheidsbeleving van mensen in de wijk.” Aan de buitenkant lijkt alles mooi en netjes, maar van binnen kennen de wijken de nodige problemen. Tijdens het deelcongres bespreekt Schoemaker de bevindingen van de quick scan. Wat zeggen de burgerschapsstijlen in deze wijken over het veiligheidsgevoel van de bewoners?

De eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES) hebben sinds 10 oktober 2010 de nieuwe status van 'bijzondere gemeenten' en zijn sindsdien te vergelijken met Nederlandse gemeenten. Na de verkiezingen van 2 maart 2011 en de installatie van de nieuwe eilandsraden in maart dit jaar, is ook daar het dualisme van kracht. Het Actieprogramma BES, een deelproject van het Actieprogramma Lokaal Bestuur, ondersteunt de eilandbesturen bij de implementatie van het dualisme, ter versterking van hun lokaal bestuur.

Actieprogramma ondersteunt eilandbesturen van Bonaire, St. Eustatius en Saba

Het Actieprogramma heeft eind maart het eerste trainingsprogramma verzorgd op Bonaire, St. Eustatius en Saba. Dit stond in het teken van het dualisme en wat dit in de praktijk betekent voor de veranderende bestuurlijke en ambtelijke verhoudingen. Trainer en oud-burgemeester van Alphen aan den Rijn Nico Schoof verzorgde samen met Henk Westra, griffier van de gemeente Zevenaar, het trainingsprogramma.

Schoof heeft ervaring met het geven van trainingen op de BES-eilanden. Begin vorig jaar was hij daar om introductiewerkshops over het dualisme te verzorgen voor de eilandbesturen. Hij vertelt dat er na de verkiezingen van maart dit jaar veel politieke wisselingen zijn geweest waardoor het trainingsprogramma in maart jl. voor een aantal politici, maar ook ambtenaren, een eerste, diepgaandere kennismaking met het dualisme betekende. "Er moet ontzettend veel aan Nederlandse wetgeving worden ingevoerd. Het dualisme heeft daardoor niet de eerste prioriteit. Maar na de verkiezingen is het wel bij de mensen

op het netvlies komen te staan en is men zich ervan bewust dat zaken gaan veranderen. De bestuurders zijn leergierig en nieuwsgierig naar concrete kennis uit de praktijk. Ze willen vooral voorbeelden en adviezen van collega tot collega. Uitwisseling van ervaringen met gemeenten die al veel langer met dualisme bezig zijn, blijkt dan ook heel nuttig."

Boedelscheiding

De implementatie van het dualisme vraagt per eiland een eigen aanpak. "De drie eilanden verschillen veel van elkaar in cultuur en omvang", benadrukt Schoof. "Bonaire is het toeristische eiland met 15.000 inwoners en een internationaal

vliegveld. Het ligt op 900 kilometer van het veel kleinere Saba met bijna 2.000 inwoners en St. Eustatius met zo'n 3.000 inwoners. De verhouding tussen eilandsraadsleden, het ambtelijk apparaat en het bestuurscollege is anders dan bij ons. In Nederland zijn de taken van de raad, de ambtelijke organisatie en het bestuur gescheiden. Op de eilanden zijn deze, gezien schaal en insulair karakter, veel meer met elkaar verbonden."

De achterliggende gedachte van het invoeren van het dualisme is goed volgens Schoof. "Maar om het daadwerkelijk te laten werken, zijn lokale aanpassingen nodig. Bovendien heb je voor de verschillende functies mensen nodig. Waar haal je bijvoorbeeld een griffier vandaan op een klein eiland. Het gaat bij dualisme ook om wijziging in machtsverhoudingen en dat is altijd lastig, zo hebben we ook in Nederland mogen vaststellen." Schoof verwacht dat de

Foto: Antilliaans Dagblad Bonaire

Kijk voor meer informatie op
Actieprogramma.nl/bes

boedelscheiding tussen eilandsraad en bestuurscollege formeel zal bestaan, maar in de praktijk lastig zal zijn: “Het is te vergelijken met een kleine gemeente in Nederland. Na negen jaar zie je ook hier nog steeds verschillen tussen kleine en grote gemeenten. Daar is op zich niets mis mee, zolang het hoofddoel van dualisme: een goed, krachtig en integer bestuur, maar gediend wordt.”

Krachtig lokaal bestuur

Naast het dualisme was er tijdens de trainingen aandacht voor vergadervormen, werkwijzen, en rollen en instrumenten van de raad. Ook integriteit bleek een belangrijk onderwerp. “Heel veel mensen zijn erop uit om een krachtig lokaal bestuur te organiseren. De kunst is om de goede balans tussen cultuur en wetgeving te vinden en te houden. Het is heel boeiend om vanuit onze kennis en ervaring mee te denken over de uitvoering van de wettelijke bepalingen rond het dualisme.

Onze regelgeving past niet 1-op-1 binnen de bestuursculturen op de eilanden. In de Wet openbare lichamen BES (WolBES) is daarom een aantal bijzondere bepalingen opgenomen. En nu gaat het erom samen met de deskundige mensen op de eilanden die wetgeving om te zetten in hanteerbare praktijk”, aldus Schoof. “De VNG heeft modelverordeningen gemaakt waar veel Nederlandse ervaringen in verwerkt zijn. We hebben onze collega’s op de eilanden onder andere geadviseerd om de verordeningen als checklist erbij te pakken

en alle artikelen één voor één af te tikken.” Dit is een taak voor de nieuwe eilandgriffiers. De eilanden zijn nu aan de slag met de invulling van de griffierfunctie en bij dit proces biedt het Actieprogramma BES ondersteuning.

Na de succesvolle trainingsweek in maart heeft het Actieprogramma inmiddels een voorstel voor een tweede trainingsweek in juni voorgelegd aan de eilandbesturen.

Het bestuur op de BES-eilanden

De bevolking wordt vertegenwoordigd door de eilandsraad, vergelijkbaar met de gemeenteraad in een gemeente, en bestuurd door een bestuurscollege bestaande uit de gezaghebber en eilandgedeputeerden. De gezaghebber vormt samen met de eilandgedeputeerden het dagelijks bestuur van het eiland, vergelijkbaar met het college van burgemeester & wethouders.

	Eilandsraadsleden	Gedeputeerden
Bonaire	9	3
St. Eustatius	5	2
Saba	5	2

KORTE BERICHTEN

Raadgevers

Speciaal voor raadsleden geeft het Actieprogramma Lokaal Bestuur een serie 'Raadgevers' uit met beknopte en praktische informatie over onderwerpen waar raadsleden regelmatig mee te maken hebben. Deze Raadgevers zijn beschikbaar op bijeenkomsten van het Actieprogramma en via de website. De eerste Raadgevers gaan over de rollen en instrumenten van het raadslid en de financiële verordening. Begin juni verschijnen onder andere de Raadgevers 'Overtuigend debatteren' en 'Integriteit'. Voor alle Raadgevers, zie Actieprogramma.nl.

Publicatie over sociale media voor gemeentebestuurders

Dit najaar brengt het Actieprogramma Lokaal Bestuur een publicatie over sociale media voor gemeentebestuurders uit, naar aanleiding van diverse regionale bijeenkomsten in 2011 over dit onderwerp. Hoe kun je als wethouder of raadslid sociale media gebruiken in het contact met de burgers en bij de standpuntbepaling? En hoe kun je het als gemeente strategisch benutten? Een praktische publicatie met tips en trucs. Meer informatie volgt via Actieprogramma.nl.

Digitale nieuwsbrief

Naast deze nieuwsbrief in het VNG magazine verschijnt regelmatig een digitale nieuwsbrief met nieuws, informatie over bijeenkomsten en ontwikkelingen van het Actieprogramma Lokaal Bestuur.

Abonneren kan via Actieprogramma.nl > nieuwsbrief.

Praktijkvoorbeelden

In actie met burgers! gezocht

Hoe benutten gemeenten de ideeën en denkracht van hun inwoners?
In actie met burgers! is benieuwd naar uw praktijk. Biedt u andere gemeenten een kijkje in uw keuken?

Stuur ons uw praktijkvoorbeeld burgerparticipatie. Voor meer informatie, zie Vng.nl/burgerparticipatie.

AGENDA

Bijeenkomsten 'Social media en burgerparticipatie'

's-Hertogenbosch | di 31 mei 2011
Bergen op Zoom | wo 28 september 2011

VNG-Jaarcongres 2011

Achterhoek | di 7 en wo 8 juni 2011

Bijeenkomst 'Burgerparticipatie en de rol van de raad'

De Wolden | wo 21 september 2011

Jaarcongres Vereniging van Griffiers 2011

Maastricht | vr 30 september 2011

Regiocongres voor wethouders 'College op vrijdag'

Eindhoven | vr 7 oktober 2011

Regiocongres voor raadsleden 'Raad op zaterdag'

Arnhem | za 8 oktober 2011

Bijeenkomst 'Ben ik in beeld?'

Geleen | wo 2 november 2011

Regionale avondbijeenkomsten voor raadsleden

Groningen en Zuid-Holland | najaar 2011

Raadsledenbijeenkomsten 'Social media'

Utrecht en Flevoland | najaar 2011

**Meer informatie en aanmelden:
Actieprogramma.nl**

www.twitter.com/actieprogramma

www.facebook.com/actieprogramma

COLOFON

Actieprogramma Lokaal Bestuur
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
T 070 373 80 20
E actieprogramma@vng.nl
www.actieprogramma.nl

Projectteam | Roelie Lenten (projectleider), Anneke Gossen, Geertrude Haasnoot, Lola Lemmens, Hanna Pak, Valérie de Ridder
Eindredactie | Son & Co (Sonja Ammerlaan)
Ontwerp en lay-out | Ontwerpwerk, Den Haag
Druk | SDU Uitgevers, Den Haag